

Fortuna crítica de l'avatar

RICARD MAS

estrena de la pel·lícula *Avatar*, dirigida i concebuda per James Cameron, suposa el cim d'un mot lligat a la mística de les noves tecnologies.

Curiós matrimoni aquest, que creua ciència i espiritualitat. Jules Verne en va ser un precursor quan, el 1863, va escriure la seva primera novel·la de ciència-ficció. *París al segle XX* (1863) va restar inèdita fins al 1994, perquè resultava massa increíble fins i tot com a miratge o fantasia. A la novel·la, Verne imagina una sèrie d'invents que acabaran materialitzats al llarg del segle XX: aire condicionat, automòbils amb gasolina, trens d'alta velocitat, cadires elèctriques per a condemnats a mort, ascensors, televisió, calculadores, i fins i tot una xarxa de comunicacions mundial per telègraf, o sigui, el més semblant a internet.

El 1909, Marinetti funda el moviment futurista, segons el qual la màquina és una extensió de l'esperit humà. I el 1918 el filòsof Francesc Pujols publica l'assaig *Concepte general de la ciència catalana*, un llibre místic basat tant en Lluïl com en l'espiritualitat científica. La hiparxiologia pujolsiana proposava la Sagrada Família com a temple d'aquesta nova religió.

El principal difusor de la ciència-ficció –i encunyador del mot– va ser Hugo Gernsback (1884-1967), que el 1909 fundà la Wireless Association of America, que en un any assolirà els 10.000 associats. La WAA fou la principal impulsora de la radioficció, el més semblant que hi havia a internet. El 1926 funda *Amazing Stories* (1926-1929), la primera revista de ciència-ficció, que tenia una secció de cartes dels lectors on tothom podia discutir sobre els avenços científics. Gernsback publicava els noms i adreces dels lectors perquè poguessin relacionar-se al marge de la revista.

Imaginem, doncs, un immens país on la gent es comunica a partir de la secció de cartes d'una revista de ciència-ficció, crea les seves pròpies ficcions, s'agrupa en comunitats d'interessos més enllà de la geografia i del poder de l'Estat, i que estableix contactes a través de la ràdio.

És en aquest context que el 1939 veu la llum el primer superheroi de la història moderna a *Action Comics*. Superman escull el seu avatar a la terra: un home que s'assembla molt a Harold Lloyd, rebatejat amb el nom de Clark Kent. Però abans, molt abans de Superman, trobem un avantpassat clar dels avatars. Alonso Quijano (creat per Cervantes el 1605) llegeix massa novel·les de cavalleries, i decideix confondre rea-

AVUI

Imatge del joc 'Second Life'; a sota, Hugo Gernsback; a la dreta, tapís de Vixnu, i a dalt, una publicació sobre Verne

litat i narrativa tot creant l'avatar de Don Quijote. Aquest cavaller entra en un MMORPG quan aquests jocs encara no havien estat inventats, i s'estavella amb molins de vent no gaire diferents dels sistemes de refrigeració dels nostres ordinadors.

De fet, el mot sànscrit *avatara*, significa "el que descendeix". S'empra per als descendiments a la terra del déu indi Vixnu, que adquireix l'aparença que més li interessa, tot mantenint els seus poders del món espiritual. El mot és utilitzat a Occident, per primera vegada, el 1859, quan el poeta anglès David Masson l'utilitza al llibre *The life of John Milton*.

La denominació *avatar* restarà al món hinduista fins al 1985, quan va aparèixer el videojoc de rol *Ultima IV: Quest of the avatar*. En aquest cas, el mot era utilitzat en el sentit religiós. Un any després, apareix el videojoc multijugador en línia *Habitat*, publicat per Lucasfilm. Els seus

creadors, Randall Farmer i Chip Morningstar, van emprar el mot en el sentit de "persona en línia". En un món pre-internet, calia connectar l'ordinador al telèfon, i marcar un número determinat. L'avatar era l'encarnació del jugador-déu, mogut com un titella a través del fil telefònic. El 1992, l'escriptor de ciència-ficció Neal Stephenson publica la novel·la *cyberpunk Snow Crash*, en què inventa un nou argot i bateja un món virtual *Metavers* i els seus habitants digitals *avatars*.

L'èxit del mot *avatar*, doncs, significa la democratització de l'alteritat, la banalització del que és sinistre en el sentit freudià, la consolidació d'una espiritualitat en la qual nosaltres, els déus, preguem i afavorim les nostres criatures digitals, l'esquizofrènia controlada sota el sostre teòric d'una *second life* sense gaires compromisos. Quin serà el següent pas, avatars ateus?*

L'èxit del mot 'avatar' significa la consolidació d'una espiritualitat en què nosaltres som com déus

AL VENT
D'UNA NOVA CANÇÓ

ARA FA
50 ANYS, LA CANÇÓ
AL VENT DE RAIMON
ASSENYALA EL CANVI
DE RUMB ESTÈTIC, MUSICAL
I SOCIAL EN L'ESPANYA
DELS ANYS SEIXANTA.

LA CRÒNICA D'UN
TEMPS I D'UN PAIS...

PUV
http://puv.uv.es

Cultura en imatges

